

dmPoll

Elke dag peilt De Morgen naar uw mening. Hier vindt u de uitslag.

Denkt u dat de Shame-betoging iets zal veranderen aan de politieke crisis in ons land?

JA 40% NEEN 60%**REAGEREN?**
lezers@demorgen.be

FERNAND KEULENEER heeft bedenkingen bij een 'levenseindekliniek'

Euthanasie mag geen recht op hulp bij zelfdoding worden

Het was weer eens euthanasie-weekend. Omdat een aantal katholieke instellingen zogenoemd "de euthanasiewet niet respecteert", zou een "levenseindekliniek" moeten worden opgericht. Enkele bedenkingen.

Niemand heeft in België "recht op euthanasie". De Belgische euthanasiewetgeving voerde inderdaad geen "recht op euthanasie" in, maar bepaalt enkel dat een arts die in welbepaalde gevallen en onder welbepaalde voorwaarden euthanasie uitvoert, geen misdrijf pleegt. De patiënt heeft dus geen aanspraak op levensbeëindiging, maar de arts heeft wel de vrijheid om in de omstandigheden bepaald door de wet euthanaserend te handelen zonder strafbaarstelling.

Voor de zoveelste maal: de bewering dat verzorgingsinstellingen die weigeren om binnen hun muren euthanasie te laten uitvoeren de euthanasiewet niet zouden naleven, is pertinent onjuist. De euthanasiewet verplicht ziekenhuizen en andere verzorgingsinstellingen niet om euthanasie in hun "zorgpakket" op te nemen. De parlementaire documenten zijn hierover klaar, duidelijk en ondubbelzinnig. Ik verwijs onder meer naar het verslag van de Kamercommissie voor justitie: "De voorzitter (volksvertegenwoordiger Fred Erdman, FK) besluit dat in de juiste interpretatie van het voorliggende ontwerp instellingen het recht hebben om de toepassing van euthanasie te verbieden binnen de muren van de instelling. Geen lid verzet zich tegen deze interpretatie van de voorzitter." In het verslag van de plenaire zitting van donderdag 16 mei 2002 wordt dit herhaald. Ook als instellingen, katholieke of andere, de toepassing van euthanasie binnen hun muren niet toelaten, respecteren ze dus ten volle de wet, die hun deze vrijheid waarborgt.

Uitzichtloos

Een "verminderde levenskwaliteit" volstaat niet om voor euthanasie in aanmerking te komen. De wet vereist dat de patiënt zich in een medisch uitzichtloze toestand bevindt van aanhoudend en ondraaglijk fysiek of psychisch lijden dat niet gelijktijdig kan worden, en dat het gevolg is van een ernstige en ongeneeslijke, door ongeval of ziekte veroorzaakte aandoening. In België blijft de mogelijkheid van euthanasie dus gekoppeld aan de gezondheidstoestand.

Ouderdom is geen ziekte. Toch zijn sommigen van mening dat het volstaat om oud te zijn en aan een aantal "kwaaltjes" te lijden (de gangbare uitdrukking in dat verband), om aan de voorwaarden van de wet te beantwoorden. De cumulatie van deze ouderdomsproblemen zou volstaan om te gewagen van een ernstige en ongeneeslijke, door ongeval of ziekte veroorzaakte aandoening. En wat met een 35-jarige jongeman die lijdt

FOTO: HENK BRAAM/HOLLANDE HOOGTE

Voor wie absoluut zelfdoding wil, kan de samenleving zelfs een vorm van georganiseerde vrijwillige bijstand tolereren. Enkel als de voorwaarden tot legale euthanasie verstrengd worden en het personeel van een dergelijke organisatie niet uit artsen bestaat

aan diabetes en een verminderde hoor- en gezichts capaciteit, die vindt dat hij daardoor ondraaglijk lijdt, en die ook wil sterven? Wat is het verschil? De ouderdom? Discriminatie op basis van leeftijd is in België verboden. Gaan we dus de mogelijkheid tot euthanasie uitbreiden tot de jongeman? We evolueren dan wel degelijk van niet-strafbaarstelling van euthanasie naar recht op euthanasie, en verder naar euthanasie als "dood op bestelling". Bij de discussie over de wet in 2001-2002 deden de voorstanders van de wet hoogstverontwaardigd als men hen die bedoeling in de schoenen schoof.

Rol van arts

Euthanasie moet volgens de wet door een arts worden uitgevoerd. Over de rol van de arts bij het toepassen van euthanasie, kan men in een maatschappij nog van mening verschillen, maar nooit en op geen enkele wijze mag een arts bijstand verlenen aan zelfdoding als de voorwaarden tot euthanasie niet vervuld zijn. Een van de meest nefaste gevolgen van de steeds ruimere inter-

pretatie van de euthanasievoorwaarden is de transformatie en aantasting van de opvatting over het doel en de rol van de geneeskunde. Een arts is er om medische zorg toe te dienen, met de bedoeling om waar mogelijk zo goed mogelijk te genezen, in de best mogelijke omstandigheden voor de patiënt. Bijstand verlenen aan een zelfgekozen dood buiten de strikte gevallen van euthanasie behoort niet tot de opdracht van de geneeskunde, en is zelfs in strijd met de essentie ervan (de eed van Hippocrates). Artsen hiervoor gebruiken is nooit in de geschiedenis voorgekomen, behalve dan in de donkerste dagen van enkele totalitaire politieke systemen. Het is tijd om paal en perk te stellen aan het omvormen van de rol van arts en verplegend personeel dat het gevolg is van het steeds rekkelijker maken van de euthanasiecriteria. De effecten hiervan beginnen zich reeds te manifesteren. Daarom dienen de euthanasievoorwaarden strikt te worden geïnterpreteerd, moet de wet zodra mogelijk verstrengd worden (geen euthanasie bij louter psychisch lijden), en moet de Orde van Geneesheren zijn rol spelen en zijn verantwoordelijk-

heid opnemen. Kan iemand worden verplicht tegen zijn zin te blijven leven? Natuurlijk niet, wie zou dat kunnen controleren of afdwingen? Zelfdoding is in België niet strafbaar, en over de vraag of hulp bij zelfdoding strafbaar is, zijn de juristen het onderling niet eens. De vrijheid van zelfdoding is dus een bestaand gegeven, en de legalisering ervan is bijgevolg een 'non-issue'. De vrijheid, maar niet het recht. Een recht op zelfdoding willen invoeren, waarbij de betrokkene derden - personen of instellingen - kan dwingen aan zijn zelfdoding mee te werken, is decadent en barbaars. Maar, ook al kunnen we bij deze handeling het grootste morele voorbehoud hebben, zo goed als niemand kan uiteindelijk worden belet zichzelf op een of andere wijze het leven te ontnemen. Laten we dus tot een afspraak komen. Wie absoluut uit het leven wil stappen en van die gedachte niet af te brengen is, organiseert zich en doet dat in de private sfeer, zonder er de samenleving als geheel mee lastig te vallen (zoals nu om de haverklap wel het geval is). En voor wie absoluut zelfdoding wil, en er zelf niet toe in staat is, kan die samenleving zelfs een vorm van georganiseerde vrijwillige bijstand tolereren, eventueel tot en met een "levensbeëindigingscentrum". Een organisatie zoals het Zwitserse Dignitas, die infrastructuur en middelen ter beschikking stelt, is ongetwijfeld macaber, maar een minder kwaad vergeleken bij een steeds ruimere en vreemdere interpretatie van de voorwaarden tot euthanasie, en de corrumperting van het medisch korps die er het gevolg van is. Een minder kwaad dus, met dien verstande dan wel dat het autonome individu consequent autonoom voor zichzelf instaat en de belastingbetaler deze capriolen niet bekostigt, dat de voorwaarden tot legale euthanasie verstrengd worden en dat het personeel van een dergelijke organisatie niet uit artsen bestaat, maar uit een bijzonder kader, zoals dat ook bestaat in landen waar de doodstraf wordt uitgevoerd. Laat artsen arts zijn, en laat de hulp bij zelfdoding over aan specialisten van de dood. Ieder zijn rol.

• Fernand Keuleneer is advocaat en plaatsvervangend lid van de Federale Controle- en Evaluatiecommissie Euthanasie.

• Fernand Keuleneer pleit voor een verstrenging van de euthanasiewet, en voor een radicaler onderscheid tussen euthanasie en zelfdoding.

LUCAS CATHERINE zoekt lek binnen de Fatah-partij van president Abbas

De PalestinaLeaks (door Mohammed Dahlan?)

Zondagavond kondigden zowel het tv-station Al Jazeera als de Britse krant *The Guardian* de publicatie aan van 1.600 documenten, uit Palestijnse bron, over het verloop van de onderhandelingen tussen de Palestijnse Autoriteit en President Abbas en Israël. Een nieuw WikiLeaks, dat al snel de naam PaliLeaks kreeg.

Het was waarnemers opgevallen dat er in het grote pakket WikiLeaks eigenlijk heel weinig zat over Israël en de Palestijnse kwestie. Sommige lekken waren erg onschuldig, bijvoorbeeld dat premier Netanyahu een slecht en onbetrouwbaar karakter had. Maar dat wisten we al. Of het lek was eerder positief. Zo leken de documenten de Israëlische argumentatie voor een hard optreden tegen Iran gelijk te geven. Relevant was wel het bericht dat net voor de Gaza-oorlog eind 2008, minister van Buitenlandse Zaken Ehud Barak

Fatah gepolst had of zij, na een Israëlisch succes, de boel daar wilden overnemen. Verder zat er weinig relevanten in over Israël.

Nu gaat het om erg compromitterend materiaal. *The Guardian* kondigt aan dat de documenten niet alleen de verloedering van de vredesgesprekken aantonen, maar ook zeer negatief zijn voor de Palestijnse Autoriteit. Die staat bij een deel van de Palestijnse bevolking al niet in zo'n best daglicht. Nogal wat Palestijnen vinden dat deze autoriteit veel te ver gegaan is in haar samenwerking met Israël.

Wat zullen we volgens *The Guardian* uit dit PaliLeaks te weten komen:

- dat de Palestijnse onderhandelaars verregaande toegevingen deden over het zeer gevoelig liggende 'recht op terugkeer' van de Palestijnen die bij de oprichting van de staat Israël werden verdreven;

- dat Israël de onderhandelaars polste over een akkoord om Palestijnse activisten in Israël te mogen overdragen aan de Palestijnse Autoriteit;

- dat de Palestijnse veiligheidsdiensten wel erg nauw samenwerken met de bezetter;

- dat president Abbas bereid was om grote delen van Arabisch Jeruzalem over te dragen aan Israël, waarbij voor de moslims heilige plaatsen (Rotskoepel, Al Aqsa-moskee) in bepaalde mate onder Israëlische voogdij zouden blijven.

Dahlanistan

Dit allemaal op basis van documenten afkomstig uit Palestijnse bron. Maar wie is die bron? Het lek moet wel uit een groep binnen de Fatah-partij van president Abbas komen. Er is al geruime tijd onenigheid binnen Fatah over het verloop van de onderhandelingen. De groep

rond de gevangen leider Marwan Barghouti wil uit de onderhandelingen stappen wegens niets opleverend. En dan is er de groep rond Mohamed Dahlan. Wie is Dahlan? Na de Oslo-akkoorden (1993) werd hij de militaire leider van Fatah in Gaza, en de Israël's noemden hem een voorbeeld van wat ze van de Palestijnse Autoriteit verwachtten: nauwe samenwerking, vooral op veiligheidsgebied. Hij bouwde Gaza uit tot wat sarcastisch Dahlanistan werd genoemd en verrijkte zich persoonlijk door op alle goederen die Gaza binnenkwamen vanuit Israël tot 40 procent te eisen.

Wanneer in 2006 Hamas de Palestijnse verkiezingen wint, onder meer door proteststemmen tegen dit soort praktijken, beraamt hij een aanslag op de nieuwe premier. Die mislukt. Maar zowel Israël als de VS blijven Dahlan steunen. De VS schenken 1,7 miljard dollar om de Dahlan-

fractie in Fatah te bewapenen. In januari 2007 komt Dahlan aan het hoofd te staan van de 13 veiligheids- en politiediensten van de Palestijnse Autoriteit. In juni bereidt hij een machtsovername in Gaza voor, tegen de verkozen regering in, waarop Hamas besluit om Dahlan en Fatah uit Gaza te verdrijven.

Sindsdien is zijn macht gaan tanen. Een onderzoekscmissie binnen Fatah stelde hem verantwoordelijk voor de nederlaag in Gaza, waarop Dahlan zich meer en meer van President Abbas distantieerde en tegen hem ging intrigeren. In december 2010 beslist het politiek bureau van Fatah dat Mohammed Dahlan niet langer mag deelnemen aan de vergaderingen. Begin deze maand wordt hem alle macht ontnomen.

Dahlan was dus tot voor kort de sterke man achter President Abbas. Hij weet alles over de onderhande-

• Lucas Catherine is Midden-Oosten-specialist. Van hem verschijnt in mei bij uitgeverij EPO *De Israël Lobby*.

• Het nieuwe WikiLeaks dreigt de Palestijns-Israëlische vredesbesprekingen voor lange tijd te bevirzen. Wie is de bron? Lucas Catherine zoekt het binnen de Fatah-partij.

lingen en hij heeft er nu alle belang bij om de leiding van Fatah te discorderen. Uit wraak, of in een poging om terug te komen. Vormen hij en zijn fractie het lek? De vraag stellen is ze misschien al beantwoorden.